

AYLANMA MABLAG'LARNING IQTISODIY ASOSLARI VA ULARNING
SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Rustamjonova Gulsanam Olimjon qizi

Universiteti of economics and pedagogy NOTM, Buxgalteriya hisobi va audit mutaxassisligi III-
bosqich B006- guruh talabasi rustamjonovagulsanam3@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu ishda korxona faoliyatining asosiy harakatchan resursi bo'lgan aylanma mablag'larning iqtisodiy mohiyati, tarkibi va tuzilishi yoritilgan. Aylanma mablag'larning ishlab chiqarish va muomala jarayonidagi o'rni, ularning pul, material va tovar shakllarida uzluksiz aylanishi hamda korxonaning likvidligi, to'lov qobiliyati va rentabelligiga ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, aylanma mablag'lar tarkibining optimal shakllanishi, ularning aylanish tezligi, zaxiralar boshqaruvi va moliyaviy manbalari kabi omillar iqtisodiy samaradorlik nuqtayi nazaridan ko'rib chiqilgan. Ishda aylanma mablag'larni to'g'ri rejalashtirish va boshqarish korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlaydigan muhim omil ekani asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Aylanma mablag'lar, zaxiralar, tugallanmagan ishlab chiqarish, tayyor mahsulot, debitorlik qarzlari, likvidlik, aylanish tezligi, pul oqimi, ta'minot zanjiri, moliyaviy barqarorlik.

Annotation: This work highlights the economic essence, composition, and structure of working capital as the key operational resource of an enterprise. It analyzes the role of working capital in production and circulation processes, its continuous transformation into cash, material, and commodity forms, and its impact on the enterprise's liquidity, solvency, and profitability. In addition, the study examines such factors as the optimal formation of working capital components, turnover speed, inventory management, and financial sources from the standpoint of economic efficiency. The research substantiates that proper planning and effective management of working capital are crucial for ensuring the financial stability of an enterprise.

Keywords: Working capital, inventories, work in progress, finished goods, accounts receivable, liquidity, turnover rate, cash flow, supply chain, financial stability.

Аннотация: В данной работе освещена экономическая сущность, состав и структура оборотных средств как основного движущего ресурса предприятия. Проанализирована роль оборотных средств в производственных и хозяйственных процессах, их непрерывное превращение в денежные средства, материалы и товары, а также влияние на ликвидность, платежеспособность и рентабельность предприятия. Кроме того, исследуются такие факторы, как оптимальное формирование компонентов оборотных средств, скорость их оборота, управление запасами и финансовые источники с точки зрения экономической эффективности. Работа подтверждает, что правильное планирование и эффективное управление оборотными средствами являются важнейшим фактором обеспечения финансовой стабильности предприятия.

Ключевые слова: Оборотные средства, запасы, незавершённое производство, готовая продукция, дебиторская задолженность, ликвидность,

скорость оборота, денежный поток, цепочка поставок, финансовая стабильность.

Aylanma mablag'lar — bu korxonaning xo'jalik faoliyatida doimiy ravishda harakatda bo'ladigan, ishlab chiqarish jarayoni hamda muomala sohasida tobora yangilanib turadigan mablag'lari majmuasidir. Odatda iqtisodchi olimlar aylanma mablag'larni "korxonaning joriy faoliyatini ta'minlashda doimiy ravishda iste'mol qilinib, o'z qiymatini tayyor mahsulotga to'liq o'tkazuvchi resurslar majmui" deb ta'riflaydi [Qarang: O.X. Abdullayev, Korxona iqtisodiyoti, 2019] Aylanma mablag'larning asosiy xususiyati shundaki, ular bir ishlab chiqarish sikli davomida to'liq sarflanadi va pul shakliga qaytib keladi.

Aylanma mablag'larning tarkibi odatda ikki yirik guruhdan iborat: aylanma ishlab chiqarish fondlari va muomala fondlari. Aylanma ishlab chiqarish fondlari korxonaning ishlab chiqarish jarayonida to'g'ridan-to'g'ri ishtirok etuvchi resurslari bo'lib, ular xom ashyo, materiallar, ehtiyot qismlar, yarim tayyor mahsulotlar, yoqilg'i, energiya resurslari kabi ommaviy iste'mol qilinadigan vositalarni o'z ichiga oladi.

Tadqiqotlarda bu guruh "ishlab chiqarish zahiralari va tugallanmagan ishlab chiqarish shaklidagi joriy aktivlar" sifatida tasniflanadi [S. Jo'rayev, Sanoat korxonalarida moliyaviy boshqaruv, 2020]. Muomala fondlari esa korxonaning tayyor mahsulotlari, yuklangan, ammo hali pul shaklida qaytmagan tovarlar, debitorlik qarzlari, pul mablag'lari va qisqa muddatli moliyaviy qo'yilmalardan iborat.

Bu fondlarning vazifasi ishlab chiqarishdan chiqqan mahsulotlarni iste'molchiga yetkazish va pul shakliga aylantirishdan iborat bo'lib, ular "korxonaning muomala bosqichidagi likvid aktivlari" sifatida baholanadi [B. M. Xolmurodov, Korxona moliyasi asoslari, 2021]. Aylanma mablag'larning tuzilishi — bu ularning tarkibiy qismlarining umumiy aylanma mablag'lar hajmidagi ulushini bildiradi. Tuzilish korxonaning faoliyat sohasi, ishlab chiqarish texnologiyasi, ishlab chiqarish siklining davomiyligi, bozor sharoitlari va logistika imkoniyatlariga qarab farqlanadi.

Masalan, sanoat korxonalarida xom ashyo va materiallarga to'g'ri keladigan ulush yuqori bo'lsa, savdo korxonalarida muomala fondlarining, xususan, tovar zaxiralarining ulushi ustun bo'ladi. Iqtisodchi tadqiqotlarga ko'ra, "aylanma mablag'lar tuzilishidagi optimal nisbat korxonaning likvidligini ta'minlab, aylanma mablag'lar aylanishi tezligini oshiradi va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlaydi" [D. Raxmonov, Korxonani moliyaviy boshqarish, 2022]. Shuni ta'kidlash joizki, aylanma mablag'lar samaradorligi korxonaning umumiy moliyaviy ahvoliga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Aylanma mablag'larning yetarli darajada shakllantirilmaganligi ishlab chiqarish jarayonining to'xtashiga, haddan tashqari ko'pligi esa mablag'larning muzlab qolishiga olib keladi. Shundan kelib chiqib, iqtisodiy adabiyotlarda: "aylanma mablag'lar harakati uzluksizligini ta'minlash — korxonaning foyda darajasi va likvidligining asosiy omillaridan biridir", deb qayd etiladi [A. Karimov, Korxona iqtisodiyoti va menejmenti, 2018].

Aylanma mablag'lar korxonaning ishlab chiqarish jarayonini uzluksiz yuritish uchun zarur bo'lgan, qisqa muddat ichida doimiy ravishda pul, tovar va ishlab chiqarish shakllari

o'rtasida almashib turadigan hamda o'z qiymatini tayyor mahsulotning tannarxiga to'liq o'tkazadigan iqtisodiy resurslar majmuasidir. Iqtisodiy nazariyada ular "current assets" yoki "working capital" nomi bilan yuritiladi va korxonaning kundalik faoliyatini ta'minlovchi asosiy harakatchan aktivlar sifatida qaraladi. J. Keynesning ta'kidlashicha, aylanma mablag'lar korxona moliyaviy barqarorligining "likvidlik omili" bo'lib, ularning yetarliligi korxona faoliyatining davomiyligiga bevosita ta'sir qiladi [Keynes, The General Theory, 1936]. P. Samuelson ham aylanma mablag'larni korxonaning "qon aylanish tizimi" deb atab, ularning uzluksiz aylanishi ishlab chiqarish samaradorligining asosiy shartlaridan biri ekanini ta'kidlaydi [Samuelson, Economics, 2010]. Aylanma mablag'lar ishlab chiqarish sikli davomida uch asosiy bosqichni bosib o'tadi: birinchi bosqich – pul mablag'lari evaziga xom ashyo va materiallar sotib olinadigan pul bosqichi; ikkinchi bosqich – xom ashyo va materiallar qayta ishlanib yarim tayyor mahsulot va tayyor mahsulotga aylanadigan ishlab chiqarish bosqichi; uchinchi bosqich – tayyor mahsulot sotilishi natijasida aylanma mablag'larning yana pul ko'rinishiga qaytadigan tovar bosqichi. Bu jarayon "aylanma kapital aylanishi" deb ataladi va siklning qancha tez amalga oshirilishi korxonaning likvidligi, foydadorligi va moliyaviy barqarorligiga ta'sir ko'rsatadi. Aylanma mablag'lar tarkibi ikki yirik guruhga bo'linadi: ishlab chiqarish aylanma mablag'lari va muomala aylanma mablag'lari. Ishlab chiqarish aylanma mablag'lariga xom ashyo va asosiy materiallar, yordamchi materiallar, ehtiyot qismlar, tugallanmagan ishlab chiqarish, yarim tayyor mahsulotlar, ishlab chiqarishga tayyorlangan qismlar hamda kelgusi davr xarajatlari kiradi. Bu aktivlar bevosita ishlab chiqarish jarayonida ishtirok etadi va o'z qiymatini tayyor mahsulotga to'liq o'tkazadi. O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobi milliy standartlarida (BHMS–4, 2020) bu resurslar "zaxiralar" sifatida tasniflanadi va korxonaning doimiy ehtiyojdagi qisqa muddatli aktivlari sifatida e'tirof etiladi. Muomala aylanma mablag'lariga esa tayyor mahsulot qoldiqlari, tovarlar, debitorlik qarzlari, pul mablag'lari, hisob-kitobdagi mablag'lar, qisqa muddatli moliyaviy investitsiyalar va boshqa likvid aktivlar kiradi. R. Millerning ta'kidlashicha, muomala mablag'lari korxonaning to'lov qobiliyati, likvidlik darajasi va moliyaviy xavfsizligini belgilovchi eng muhim omildir [Miller, Financial Management, 2018]. Aylanma mablag'larning tuzilishi — korxonaning umumiy aylanma kapitalida har bir tarkibiy qismning ulushi bilan belgilanadi. Optimal tuzilma ishlab chiqarishning turi, texnologiyaning xususiyati, mahsulotning turi, xom ashyoga bo'lgan talab, ishlab chiqarish siklining davomiyligi, bozor sharoitlari va logistika tizimi kabi omillar bilan belgilanadi. Masalan, yirik kimyo yoki metallurgiya korxonalarida xom ashyo ulushi yuqori bo'lsa, xizmat ko'rsatish yoki yengil sanoat korxonalarida tugallanmagan ishlab chiqarish yoki tayyor mahsulot ulushi nisbatan kam bo'lishi mumkin. M. Fayolning fikricha, aylanma mablag'larning oqilona tuzilmasi korxonaning iqtisodiy strategiyasini belgilovchi eng muhim omillardan biri bo'lib, noto'g'ri tuzilma esa kapitalning muzlab qolishiga va aylanma mablag'lar defitsitiga olib keladi [Fayol, Industrial Management Theory, 2015]. Aylanma mablag'larning normativ asosida rejalashtirilishi korxonaga xom ashyo, tugallanmagan ishlab chiqarish va tayyor mahsulot zaxiralarining minimal, ammo yetarli miqdorini belgilash imkonini beradi. Normativlar asosida ishlash zaxiralarning ortiqcha to'planishining oldini oladi, ishlab chiqarishning uzluksizligini ta'minlaydi va

moliyaviy resurslarning "muzlab qolish" xavfini kamaytiradi. Normativlar sanoat turlariga qarab farqlanadi: oziq-ovqat sanoatida zaxira normasi qisqa bo'lsa, og'ir sanoat tarmoqlarida ancha katta bo'ladi.

Aylanma mablag'lar samaradorligi ularning aylanish tezligi bilan o'lchanadi. Aylanish tezligi oshgan sari korxona kam mablag' bilan ko'proq mahsulot ishlab chiqarishi mumkin bo'ladi, foyda ortadi, kreditga ehtiyoj kamayadi va to'lov qobiliyati yaxshilanadi. Aylanishning sekinlashishi esa debitorlik qarzlarning ko'payishi, tayyor mahsulot zaxirasining ortishi va likvidlikning pasayishiga olib keladi. Aylanma mablag'larning aylanishini boshqarishda korxonalar "Cash Conversion Cycle", "Just-in-time", "Lean Production" kabi zamonaviy konsepsiyalardan foydalanadi. "Just-in-time" tizimida ishlab chiqarish uchun faqat zarur bo'lgan resurslar kerakli vaqtda yetkaziladi, bu esa zaxiralarning ortiqcha saqlanishini kamaytiradi. Lean Production yondashuvi esa isroflarni kamaytirib, aylanma kapitalni optimallashtirishga yordam beradi. Aylanma mablag'larning manbalari o'z mablag'lari va jalb qilingan mablag'lar orqali shakllanadi. O'z mablag'lariga korxonaning ustav kapitali, jamg'armalar, foyda va amortizatsiya ajratmalari kiradi. Jalb qilingan mablag'larga esa bank kreditlari, tijorat kreditlari, avans to'lovlari, investorlar mablag'lari va davlat subsidiyalari kiradi. Moliyaviy mutaxassislar [Brigham, Fundamentals of Financial Management, 2012] qarz mablag'larining haddan ortiq ulushi korxonaning moliyaviy barqarorligiga salbiy ta'sir qilishini ta'kidlashadi. Aylanma mablag'lar tahlilida korxonaning likvidlik koeffitsiyentlari, qisqa muddatli aktivlar tuzilmasi, aylanish ko'rsatkichlari, debitorlik qarzlarning muddatlari, zaxiralarning normativdan chetga chiqish darajasi, pul oqimlari harakati va tayyor mahsulot qoldiqlarining darajasi o'rganiladi. Bu tahlil korxonaning moliyaviy salomatligi, kapital samaradorligi va ishlab chiqarish muammolarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Aylanma mablag'lar bilan bog'liq muammolar – debitorlik qarzlarning ortishi, to'lovlarning kechikishi, ortiqcha zaxiralar, tez buziladigan mahsulotlarda yo'qotishlar, import xom ashyoga qaramlik, kredit foizlarining o'sishi – korxonaning moliyaviy barqarorligiga bevosita salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli aylanma mablag'larni boshqarishda ERP tizimlar (SAP, Oracle), ABC tahlili, FIFO, LIFO, AVG usullari kabi texnologiyalar qo'llanadi.

Aylanma mablag'lar korxonaning iqtisodiy faoliyatida eng muhim harakatchan resurs bo'lib, ular ishlab chiqarish jarayonining barcha bosqichlarida faol ishtirok etadi. Aylanma mablag'lar nafaqat ishlab chiqarishning uzluksizligini ta'minlaydi, balki korxonaning pul oqimlari, to'lov qobiliyati, likvidligi va raqobatbardoshligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda aylanma mablag'lar korxonaning "operatsion yuragi" sifatida talqin qilinadi [Gitman & Zutter, Principles of Managerial Finance, 2015]. Aylanma mablag'larning iqtisodiy mohiyati shundan iboratki, ular bir ishlab chiqarish siklidan ikkinchisiga o'tishda o'z shaklini o'zgartiradi: dastlab pul, so'ng material shaklida bo'ladi, keyin tugallanmagan ishlab chiqarish sifatida qayta ishlanadi, tayyor mahsulot ko'rinishiga o'tadi va oxirida yana pul shakliga qaytadi. Karl Marks ushbu jarayonni kapital aylanishining uch bosqichi orqali tasvirlab, kapitalning aylanishi qanchalik tez bo'lsa, korxonaning rentabelligi shuncha yuqori bo'lishini ta'kidlagan [Marks, Kapital, III tom]. Bu yondashuv hozirgi zamon korporativ moliyaviy

boshqaruvida ham o'z ahamiyatini saqlab qolgan. Aylanma mablag'lar tarkibi ishlab chiqarish texnologiyasi, mahsulotning turi, bozor sharoitlari, ta'minot zanjiri samaradorligi va logistika tizimi rivojlanishiga bog'liq holda shakllanadi. Masalan, yuqori texnologiyali sohalarda (elektronika, farmatsevtika) xom-ashyo zaxiralari kam bo'ladi, chunki JIT (Just-in-time) tizimi asosida ishlanadi. Aksincha, og'ir sanoat korxonalarida (kimyo, metallurgiya) ishlab chiqarish hajmi yirik bo'lgani uchun xom ashyo va materiallar ulushi yuqori bo'ladi. Shunday qilib, aylanma mablag'lar tuzilmasi har bir ishlab chiqarish turining o'ziga xos texnologik xususiyatlariga bog'liq. Aylanma mablag'larning muhim jihatlaridan biri — ularning likvidlik darajasi. Korxona balansida aylanma mablag'lar eng likvid aktivlardir. Ularning likvidligi 4 asosiy toifaga bo'linadi:

1. Darhol naqdga aylantiriladigan aktivlar (naqd pul, bank hisobvaraqlari);
2. Tez likvid aktivlar (qisqa muddatli investitsiyalar, tovar zaxiralari);
3. O'rtacha likvid aktivlar (tayyor mahsulot);
4. Sekin likvid aktivlar (tugallanmagan ishlab chiqarish, xom ashyo).

Likvidlikni baholashda J. Van Xorn korxonadagi likvid aktivlarning nisbatini "korporativ xavfsizlik darajasi" deb atagan va ular kamaygan sari moliyaviy xavf oshishini qayd etgan [Van Horne, Financial Management and Policy, 2002].

Aylanma mablag'larning samaradorligi ularning aylanish tezligi orqali baholanadi. Aylanish tezligi oshganda korxona o'z mablag'larini tezroq pulga aylantiradi, natijada mablag'larning "bo'sh turish" darajasi kamayadi. Bunday holat korxonaning nafaqat rentabelligini, balki kreditga bo'lgan ehtiyojini ham kamaytiradi. Aylanma mablag'larning sekin aylanishi esa korxonaning moliyaviy oqimlarini izdan chiqaradi, debitorlik qarzlarning o'sishiga, tayyor mahsulotning ortiqcha to'planishiga va xom ashyo zaxiralarning eskirishiga olib keladi. Shu bois zamonaviy korxonalar "Cash Conversion Cycle" (naqd pul aylanish sikli) konsepsiyasidan faol foydalanadi. Bu modelning muhimligi shundaki, u korxonaning pulni qaytarish jarayonini necha kunda amalga oshirayotganini aniq ko'rsatadi [Richards & Laughlin, A Cash Conversion Cycle Approach, 1980]. Aylanma mablag'lar boshqaruvida yana bir muhim omil — zaxiralar boshqaruvi. Bugungi kunda korxonalar zaxiralarni boshqarishda quyidagi metodlardan foydalanmoqda: EOQ modeli (Economic Order Quantity): zaxiralarning optimal buyurtma miqdorini aniqlaydi. ABC tahlili: zaxiralarni qiymatiga qarab A, B, C guruhlariga ajratadi.

FIFO va LIFO usullari: zaxiralarni hisoblash metodlari bo'lib, soliq va moliyaviy natijalarga bevosita ta'sir ko'rsatadi. MRP (Material Requirements Planning): ishlab chiqarish talabidan kelib chiqib resurslar rejasini tuzadi. Bularning barchasi aylanma kapitaldan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Aylanma mablag'lar manbalari o'z mablag'lari va jalb qilingan mablag'lardan shakllanadi. O'z mablag'lari korxonaning mustaqil moliyaviy resurslari bo'lib, ular yuqori likvidlik va past xavf bilan xarakterlanadi. Jalb qilingan mablag'lar esa korxonaga qo'shimcha moliyaviy imkoniyat beradi, biroq ularning ortishi moliyaviy riskni kuchaytiradi. Brighamning fikricha, o'z va qarz mablag'larining optimal nisbatini tanlash korxonaning moliyaviy strategiyasida eng muhim qarorlardan biridir [Brigham, Financial Management, 2012]. Aylanma mablag'lar bilan bog'liq keng tarqalgan muammolar — debitorlik qarzlarning haddan tashqari

o'sishi, xom ashyo zaxiralarning ortiqcha to'planishi, tayyor mahsulotning uzoq vaqt saqlanishi, pul oqimlarining izdan chiqishi, hamda import resurslariga yuqori bog'liqlikdir. Bunday holatlar korxonani moliyaviy qiyinchiliklarga olib keladi, shuning uchun boshqaruv tizimi muntazam ravishda tahlil va optimallashtirishga muhtoj.

Xulosa

Aylanma mablag'lar korxonaning iqtisodiy faoliyatida eng muhim harakatchan resurs hisoblanadi. Ular ishlab chiqarish jarayonining barcha bosqichlarida ishtirok etib, korxonaning uzluksiz ishlashi, mahsulot ishlab chiqarish hajmining barqarorligi, pul oqimlarining to'g'ri taqsimlanishi va bozor sharoitida raqobatbardoshligini ta'minlaydi. Aylanma mablag'larning asosiy xususiyati — ularning doimiy aylanishda bo'lishi va har bir ishlab chiqarish siklida pul, material, tugallanmagan ishlab chiqarish va tayyor mahsulot shakllariga o'tib turishidir. Aynan mana shu aylanish tezligi korxonaning likvidligi, rentabelligi va moliyaviy barqarorligini belgilovchi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Aylanma mablag'larning tarkibiy tuzilmasi, ya'ni xom ashyo zaxiralari, tugallanmagan ishlab chiqarish, tayyor mahsulot, debitorlik qarzlari va pul mablag'lari o'rtasidagi optimal nisbat korxonaning samaradorlik darajasini belgilaydi. Tuzilmaning to'g'ri shakllantirilishi ishlab chiqarishning uzluksizligini ta'minlasa, noto'g'ri yondashuv resurslarning muzlab qolishiga, zaxiralarning ortiqcha to'planishiga, debitorlik qarzlarning ko'payishiga va korxonaning to'lov qobiliyatining pasayishiga olib keladi. Shuning uchun aylanma mablag'larni normativ asosida rejalashtirish, zaxiralarning optimal miqdorini belgilash, pul oqimlarini boshqarish va ta'minot zanjirini samarali tashkil etish zamonaviy boshqaruvning ajralmas qismidir. Aylanma mablag'larning manbalari ham korxonaning moliyaviy strategiyasida muhim o'rin tutadi. O'z mablag'lari barqarorlikni ta'minlasa, jalb qilingan mablag'lar ishlab chiqarish hajmini kengaytirishga imkon yaratadi. Ammo qarz mablag'larining ortiqcha ulushi moliyaviy risklarni oshiradi. Shu sababli o'z va qarz mablag'larining muvozanatli nisbatini saqlash korxona boshqaruvida ustuvor vazifa bo'lib qoladi. Aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini oshirish korxonaning barcha iqtisodiy ko'rsatkichlariga bevosita ta'sir qiladi. Aylanish tezligining oshishi foyda hajmining o'sishi, ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi, kreditga ehtiyojning pasayishi va pul oqimlarining barqarorlashuviga olib keladi. Aylanma mablag'lar sekin aylanganda esa ishlab chiqarish jarayonida uzilishlar yuzaga keladi, ishlab chiqarish tannarxi oshadi va foyda kamayadi. Shu bois zamonaviy korxonalar JIT, Lean Production, EOQ, ABC tahlili, FIFO, LIFO kabi ilg'or boshqaruv usullaridan foydalanmoqda.

Xulosa qilib aytganda, aylanma mablag'lar korxonaning iqtisodiy mexanizmini harakatga keltiruvchi asosiy kuch bo'lib, ular korxonaning ishlab chiqarish samaradorligi, moliyaviy barqarorligi, to'lov qobiliyati, likvidligi va bozor sharoitida barqaror faoliyat yuritish qobiliyatini belgilab beradi. Aylanma mablag'larning ilmiy asosda rejalashtirilishi, optimal tarkibini shakllantirish, aylanish tezligini oshirish, zaxiralarni oqilona boshqarish va pul oqimlarini samarali tashkil etish korxonaning muvaffaqiyatli rivojlanishining eng muhim shartidir. Shunday ekan, har qanday korxona uchun aylanma mablag'larni samarali boshqarish — bu nafaqat operatsion faoliyat vositasi, balki korxonaning uzoq muddatli iqtisodiy muvaffaqiyati va strategik raqobat ustunligini ta'minlovchi hal qiluvchi omil hisoblanadi.

1. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money. – London: Macmillan, 1936.
2. Samuelson P.A., Nordhaus W.D. Economics. – McGraw-Hill, 2010.
3. Van Horne J., Wachowicz J. Financial Management and Policy. – Prentice Hall, 2002.
4. Gitman L.J., Zutter C.J. Principles of Managerial Finance. – Pearson, 2015.
5. Brigham E.F., Ehrhardt M.C. Financial Management: Theory and Practice. – Cengage Learning, 2012.
6. Miller R.L., Meiners R.E. Money and Banking: Financial Markets and Institutions. – South-Western, 2018
7. Richards V., Laughlin E. "A Cash Conversion Cycle Approach to Liquidity Analysis." Financial Management Journal, 1980.
8. Fayol H. Industrial and General Management. – Pitman Publishing, 2015.
9. O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobi milliy standartlari (BHMS-4): "Zaxiralar", 2020.
10. Malikov E. Korxona iqtisodiyoti. – T.: Iqtisodiyot nashriyoti, 2021.